

Novi civilnopravdni red.

Državni zakonik in uradni list sta objavila novi civilnopravdni red z uvodnim zakonom ter zakonom o izvrševanju sodstva in o sodni pristojnosti z uvodnim zakonom. Dolgoletni so bili napori, da bi se tudi za civilno pravdo uveljavila novodobna načela, uspeh imamo pred seboj in se ga veselimo. — Niso še izgotovljeni vsi civilno pravdo zadevajoči zakoni — nimamo še izvršbenega reda in sodnega poslovnika. S prvim se je državni zbor že bavil, a ga ni še vsprejel — drugega pa vlada še ni predložila; a najvažnejša zakona sta potrjena in z ozirom na to, da ima civilnopravdni red najkasneje 1. januarja 1898. l. stopiti v veljavo, moremo z gotovostjo računati na to, da se v tej dobi dovršita tudi še ta dva dosedaj neizgotovljena zakona.

Za civilno pravdo napoči torej nova doba. Slovo jemljemo od 114 let starega sodnega reda, kateri nekdanj in za svoj čas krasna stavba, kakor razvalina štrli v novo dobo, ki ne daje zavetja novim pravnim odnošajem. V kratkem mine čas, da mora sodnik na podlagi mrtve črke, ne da bi sam slišal strank, prič, izvedencev, med strankami urejevati pravne razmere.

Javnost stopi namesto tajnosti, ustnost namesto pismenosti in prosto uvaževanje dokazov na mesto dokaznih pravil. Na podlagi le-teh načel, ki kakor temeljni kamni nosijo novo stavbo, iskal bode sodnik materijelno resnico, dočim mu dosedaj zadoštuje formelna.

Toda ti principi niso izvedeni do zadnjih konsekvenc in osobito ustnost in neposrednost je prikrajšana z dobrim delom pismenosti. A ravno to prikrajšanje se na novem zakonu najbolj hvali. Enaki zakoni v inozemstvu kažejo, da ravno izvedba temeljnih principov do skrajnosti, dovaja do brezpotrebne nadlegovanja strank in podražuje iskanje pravice. Avstrijski zakon

si je prizadeval opustiti in izpremeniti to, kar si prizadevajo inozemska postavodajstva reformirati na svojih zakonih in novi zakon se drži načela ne zaradi načela, ampak zaradi njegove primernosti.

Brez dvojbe se bodo pokazale marsikaterne neprilike in pomanjkljivosti pri novem zakonu. To je osoda vsacega velikega zakonodavnega dela, to se bode novelistično popravilo, a nikakor ne bode motilo naše ugodne sodbe v zakonu v celoti, in da bi si kedaj želeli sedanje razmere nazaj, je izključeno, kakor ga ni človeka, ki bi si želel, da bi se v kazenski pravdi povrnilo tajno in pismeno postopanje s predpisanimi dokaznimi pravili.

Če bodo novi zakoni ugajali, odvisno je najbolj od tega, kako se bodo v praksi izvajali. Naloga odvetnikov in sodnikov bode torej pomanjkljivosti, ki bi se pokazali na zakonih v praksi, v zmislu zakona odstraniti. Največji vpliv imelo bode v tem oziru sodništvo. Od sodniškega stanu in od izvajanja v zakonu nahajajočih se določil po sodnikih je v marsikaterem oziru odvisno, če bodo novi zakoni izpolnili naše nade, ker zahtevajo posebno od sodnika ne samo pridnosti in vstrajnosti, ampak tudi v še večji meri juristični takt.

Nekaj nas Slovence pri tej kodifikaciji skrbi. O sodnem jeziku nima nikakih določil. Zahtevalo se je, da se ta pravila sprejmo v pravdni red sam, sklicevaje se na to, da celo stari sodni red sam v §-u 13. ureja v splošni potezi rabo deželnih jezikov. Odložilo se je to vprašanje, čegar vpravičenost se je priznala, da se reši v uvodnem zakonu. Ko tudi ta ni rešitve prinesel, reklo se je, da jo prinese še ne predloženi sodni poslovník. Nam in vsim onim, ki imamo veden boj za rabo svojega jezika pri sodiščih bode moralo biti vse do tega, da ta rešitev pride, da ne pridemo v slabejši položaj, kakor smo sedaj. Potolažiti nas tudi ne more zatrjevanje, da ustno postopanje samo je najboljši porok, da se bodo narodni jeziki uvaževali.

Z nado, da nam novi zakoni tudi v tem oziru prinesejo povoljnih uredbe, jih srčno pozdravljamo!

